

Förvaltningsrätten i Luleå
Skeppsbrogatan 43
972 31 Luleå

Överklagande av Länsstyrelsen i Jämtlands läns beslut 2016-06-30 om tillstånd till skydds jakt efter två vargar inom Handölsdalens sameby, dnr 218-4952-2016

Svenska Rovdjursföreningen överklagar härmed Länsstyrelsen i Jämtlands läns beslut den 30 juni 2016 om tillstånd till skydds jakt efter två vargar inom Handölsdalens sameby, dnr 218-4952-2016.

Yrkanden

Svenska Rovdjursföreningen yrkar att Förvaltningsrätten upphäver Länsstyrelsen i Jämtlands läns beslut den 30 juni 2016 om tillstånd till skydds jakt efter två vargar inom Handölsdalens sameby, dnr 218-4952-2016.

Svenska Rovdjursföreningen yrkar också att Förvaltningsrätten meddelar inhibition av beslutet till dess att Förvaltningsrätten prövat beslutets förenlighet med gällande rätt och Förvaltningsrättens beslut vunnit laga kraft.

Motivering

Skäl till att beslutet ska upphävas

Enligt § 23a jaktförordningen får skydds jakt efter varg endast tillåtas om vissa villkor är uppfyllda.

Svenska Rovdjursföreningen anser av två av dessa villkor inte är uppfyllda i det aktuella fallet:

- dels villkoret att jakten inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde,
- dels villkoret att det inte finns någon annan lämplig lösning.

Svenska Rovdjursföreningen

Masthamnen 11630 Stockholm | tel 08-441 41 17 | info@rovdjur.se

www.rovdjur.se

| org.nr 883202-3264 | bg 5509-3876

| pg 14942-7

Dessa villkor gäller även enligt EU:s art- och habitatdirektiv (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter), som Sverige i egenskap av medlemsstat i EU är förpliktat att följa. Sverige har inte något undantag beträffande varg i renkötselområdet från de krav som ställs i art- och habitatdirektivet.

Svenska Rovdjursföreningen vill också uppmärksamma Förvaltningsrätten på att EU-domstolen fastslagit att den myndighet som fattat beslut om jakt efter varg har bevisbördan för att nödvändiga förutsättningar föreligger, det vill säga att direktivets villkor för ett sådant beslutet är uppfyllda (dom den 14 juni 2007 i mål C-342/05, punkt 25).

1. Gynnsam bevarandestatus

Nyinvandrade vargar och deras avkommor är av avgörande betydelse för att vargstammen ska kunna uppnå gynnsam bevarandestatus. Om någon av de aktuella vargarna är en nyinvandrad individ eller avkomma till en sådan, och därmed kan tillföra nya gener till den skandinaviska populationen, så kommer avlivande av den vargen att försvåra uppnåendet av en gynnsam bevarandestatus för vargpopulationen.

I Länsstyrelsens beslut görs felaktigt bedömningen att vargen redan skulle ha uppnått gynnsam bevarandestatus.

Begreppet gynnsam bevarandestatus definieras i art- och habitatdirektivets artikel 1i. Av definitionen framgår att för att en art ska ha gynnsam bevarandestatus i ett land behöver populationen av arten vara livskraftig, artens utbredning i landet behöver vara tillräcklig, och det måste finnas tillräckligt mycket lämplig livsmiljö för arten. Det enda som är uppfyllt av detta är att det finns tillräckligt mycket lämplig livsmiljö för varg i Sverige.

Den skandinaviska vargpopulationen har länge varit för liten i antal och utbredning, och för isolerad från större populationer i andra länder. Det har lett till att vargarna blivit kraftigt inavlade, vilket i sin tur lett till bland annat inavelsskador i form av minskad kullstorlek¹, som påverkar vargstammens livskraft negativt. För att vargen ska uppnå en gynnsam bevarandestatus behöver den få en större utbredning, framför allt norröver för att underlätta genutbyte med finska och ryska vargar, fler invandrande vargar behöver nå fram och bidra med nya gener genom att reproducera sig med skandinaviska vargar, och inavelsnivån i populationen behöver bli väsentligt lägre.

Eftersom gynnsam bevarandestatus är ett EU-rättsligt begrepp, kan varken Sveriges riksdag eller regering eller svenska förvaltningsmyndigheter ge begreppet en annan innebörd än vad som följer av definitionen i art- och habitatdirektivet.

---

¹ Liberg, Andrén, Pedersen, Sand, Sejberg, Wabakken, Åkesson och Bensch, 2005. Severe inbreeding depression in a wild wolf (*Canis lupus*) population. *Biology Letters* 1: 17–20.
<http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1629062/>

Hur stor vargpopulationen behöver vara och hur frekvent invandringen till populationen behöver vara har nyligen bedömts inom ett regeringsuppdrag (M2015/1573/Nm) till Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket gav två forskargrupper med sammanlagt åtta forskare i uppdrag att skriva underlag till redovisningen. På sid. 9 i Naturvårdsverkets redovisning² till regeringen framgår att de deltagande forskarna var överens om några centrala saker:

- En långsiktigt livskraftig vargpopulation behöver omfatta ett par tusen vargar (de flesta av forskarna bedömde att undre gränsen går vid 1 700 djur).
- Den svenska vargstammen kan bli långsiktigt livskraftig antingen genom att själv bli så stor, eller genom att ha tillräcklig invandring så att den ingår som en sammanhängande del i en så stor population.
- Gränsen för tillräcklig invandring går vid minst en ny invandrare, som förökar sig och får sina gener inblandade i populationen, per generationstid (ca fem år).

Det aktuella läget är dock att den skandinaviska vargstammen är väldigt mycket mindre än 1 700 vargar, och har dessutom enligt den senaste inventeringen (2015/16), minskat från omkring 415 djur till omkring 340 sedan förra inventeringssäsongen (2014/15). Dessutom – och av avgörande betydelse – är invandringen är otillräcklig för att motverka de problem som orsakas av populationens litenhet: de senaste 35 åren har endast fem vargar lyckats invandra och bidra med gener till den skandinaviska populationen. För närvarande har ingen ny varg immigrerat och reproducerat sig med den övriga vargstammen sedan 2008, det vill säga för mer än en generationstid sedan³. Detta, tillsammans med den höga inavelsgrad som det har lett till, visar att vargpopulationen inte är tillräckligt livskraftig för att ha gynnsam bevarandestatus. Det visar också att nyinvandrade vargar och deras avkommor är av avgörande betydelse för att vargstammen ska uppnå gynnsam bevarandestatus.

Vidare har tidigare analyser⁴ visat att initialt behövs betydligt mer än en effektiv invandrare per generationstid för att inom rimlig tid väsentligt få ner den höga inavelsnivån i populationen.

---

² Naturvårdsverket, 2015. Delredovisning av regeringsuppdraget att utreda gynnsam bevarandestatus för varg (M2015/1573/Nm). NV-02945-15.

<http://www.naturvardsverket.se/upload/miljoarbete-i-samhallet/miljoarbete-i-sverige/regeringsuppdrag/2015/ru-bevarandestatus-varg/Regeringsuppdrag-delredovisning-utreda-gynnsam-bevarandestatus-for-varg-korrigerad%20version.pdf>

³ Naturvårdsverket, 2016. Femårig plan för genetisk förstärkning 2016-2020. Förslag 2016-03-04, NV-02544-15. <http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/remisser-och-yttranden/Remisser-2016/Fem%C3%A5rig%20plan%20f%C3%B6r%20genetisk%20f%C3%B6rst%C3%A4rkning%202016-2020.pdf>

⁴ Forslund, 2009. Modellering av den skandinaviska vargpopulationens tillväxt och inavelsnivå. Underbilaga 1:3 till Naturvårdsverket, 2009. Förslag till åtgärder som kan stärka vargstammens genetiska status. Redovisning av regeringsuppdrag, dnr 429-8585-08 Nv. Se särskilt figur 1, 4 och 5. https://www.slu.se/globalassets/ny_struktur/org/inst/ekol/forskning/projekt/skandulv/publikationer/rapporter/liberg-et-al-2009-forslag-till-atgarder-som-kan-starka-vargstammens-gentiska-status.pdf

Dessutom har ny forskning publicerats i år⁵ som indikerar att behovet av invandring till den skandinaviska vargstammen även på längre sikt är större än den på generell populationsgenetisk teori baserade gränsen om en invandrare per generationstid. Detta styrker ytterligare att nyinvandrade vargar och deras avkommor är av avgörande betydelse för att vargstammen ska uppnå gynnsam bevarandestatus.

Även i Naturvårdsverkets nyligen reviderade nationella förvaltningsplan för varg⁶ understryks den centrala betydelsen av att vargar kan invandra och överleva tills de eller deras avkommor får ungar med skandinaviska vargar: "Om reproduktion av nya immigranter ej sker med skandinaviska vargar varje varggeneration skulle den skandinaviska stammen behöva bestå av minst 1 700 vargar för att klara de genetiska bevarandekriterierna och därmed kunna anses ha gynnsam bevarandestatus. De naturligt invandrade vargarnas överlevnad i Skandinavien är därför av avgörande betydelse."

Därför borde Länsstyrelsen inte ha tillåtit jakt efter de aktuella vargarna innan det säkerställts att ingen av dem är en nyinvandrad individ eller avkomma till en sådan.

Länsstyrelsen argumenterar, med hänvisning till Naturvårdsverkets beslut NV-02320-16, att redan invandrade vargar med största sannolikhet fyller behovet av genetisk förstärkning av den skandinaviska vargpopulationen. Vi har inte kunnat återfinna det refererade beslutet på Naturvårdsverkets webbplats, men troligen handlar den åberopade sannolikheten om att någon av befintliga nya invandrade vargar (en hona i Tiveden och en hane i Tunturi), eller någon av de få eventuellt återstående valparna från Tiveden-paret, ska reproducera sig med andra vargar och därmed tillföra nya gener till den skandinaviska populationen. Svenska Rovdjursföreningen vill därför understryka att

- så länge inte detta skett kan inte förhoppningen om det tas till intäkt för att vargpopulationen skulle ha uppnått gynnsam bevarandestatus,
- trots att valpar fötts i Tiveden-reviret 2013 och 2014, så har de flesta av dessa dött – bland annat avlivades en av dem, som vandrat upp till Jämtland, i mars i år – och såvitt känt har hittills ingen av dem fört sina gener vidare,
- även om det sker så kommer ytterligare, kontinuerligt tillskott av nya gener att vara avgörande för att vargen ska uppnå och bibehålla gynnsam bevarandestatus.

---

⁵ Laikre, Olsson, Jansson, Hössjer och Ryman, 2016. Metapopulation effective size and conservation genetic goals for the Fennoscandian wolf (*Canis lupus*) population. *Heredity advance online publication* 22 June 2016; doi: 10.1038/hdy.2016.44.

<http://www.nature.com/hdy/journal/vaop/ncurrent/abs/hdy201644a.html>

⁶ Naturvårdsverket, 2016. Nationell förvaltningsplan för varg. Förvaltningsperioden 2014–2019.

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-8758-6.pdf?pid=17376>

2. Annan lämplig lösning

Bevakning

Länsstyrelsen har alltför lättvindigt avfärdat möjligheten att skydda renarna genom att bevaka dem.

Eftersom renarna nu samlas med helikopter och motorcyklar för kalvmärkning, så hålls de också i större beteshagar och tas in i omgångar i mindre kalvmärkningshagar. De bevakas därmed vid denna tidpunkt på ett effektivare sätt av renägarna själva än när renarna strövar fritt.

Länsstyrelsen hänvisar till negativa erfarenheter av att hålla renar i hägn under längre tid. Detta betyder dock inte med automatik att det skulle ge påtagliga negativa effekter att hålla renarna i hägn under någon vecka. Eftersom ingenting i Länsstyrelsens beslut tyder på att vargarna skulle ha etablerat revir i området, så kan de mycket väl inom kort vandra vidare till andra områden där skaderisken är mindre, och detta kan tänkas ske snabbare om renarna hålls inhägnade och bevakas så att vargarna får svårare att hitta föda i området. Länsstyrelsen har inte övervägt att denna åtgärd skulle kunna vara en annan lämplig lösning.

Flyttning

Länsstyrelsen har inte övervägt möjligheten att flytta vargarna från renskötselområdet.

Erfarenheten av sådana flyttningar i Sverige är ännu begränsad. Erfarenheten hittills är att när ensamma vargar har flyttats så har de vandrat tillbaka, men den gång då man haft möjlighet att flytta ett par tillsammans så stannade de kvar och etablerade revir i det område de flyttats till (Tiveden-paret). Även om kunskapsunderlaget är för litet för att dra bestämda slutsatser, så kan det tyda på att chansen att lyckas med en flyttning skulle vara större om de två vargarna i Handölsdalen är en hane och en hona som bildat par med varandra.

I vilket fall som helst så kan flyttning av vargar vara en nödvändig del i förvaltningen, så länge vargens utbredning i norra Sverige är otillräcklig för att få ett effektivt och kontinuerligt genutbyte med Finland. Därför skulle det finnas ett värde i att få ytterligare erfarenhet av hur flyttningar ska utföras för att fungera.

Skäl för inhibition

Eftersom nyinvandrade vargar är av avgörande betydelse för att vargstammen ska kunna uppnå gynnsam bevarandestatus, så är det mycket viktigt att ingen av de två vargarna fälls innan det klarlagts om den utgör en nyinvandrad individ och därmed kan tillföra nya gener till den skandinaviska populationen.

Om Länsstyrelsens beslut inte inhiberas, kan en eller två vargar komma att skjutas innan Förvaltningsrätten prövat om detta är förenligt med gällande rätt. Om Förvaltningsrätten sedan, som

Svenska Rovdjursföreningen

Masthamnen 11630 Stockholm | tel 08-441 41 17 | info@rovdjur.se

www.rovdjur.se | org.nr 883202-3264 | bg 5509-3876 | pg 14942-7

vi tror, kommer fram till att jakten inte var förenlig med gällande rätt, så kan den då uppkomna skadan inte repareras.

Övrigt

Svenska Rovdjursföreningen uppfyller de villkor för rätt att överklaga som anges i 13 § 16 kap miljöbalken. Att denna överklaganderätt även gäller beslut om jakt framgår av Högsta Förvaltningsdomstolens beslut den 18 december 2015 i mål nr 312-15. Ifall Förvaltningsrätten skulle hysa tvivel om något av detta, så anhåller Svenska Rovdjursföreningen om att få inkomma med ytterligare handlingar till stöd för detta.

För Svenska Rovdjursföreningen,

Torbjörn Nilsson
Ordförande

Svenska Rovdjursföreningen, Masthamnen, 116 30 Stockholm, telefon 08-441 41 17
Organisationsnummer 883202-3264